

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ПРАВА ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету
25 червня 2026 року,
Протокол № 13

Т.в.о. ректора, голова вченої ради
університету, доктор юридичних наук,
професор

Олег ОМЕЛЬЧУК

25 червня 2026 року

М.П.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«ПРОТИДІЯ КОРИСЛИВІЙ ЗЛОЧИННОСТІ»
для підготовки на другому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня магістра
за спеціальністю D8 Право
галузі знань D Бізнес, адміністрування та право
Освітня програма «Магістр права»**

м. Хмельницький
2026

РОЗРОБНИК:

доцент кафедри кримінального права
та процесу, кандидат юридичних наук,
доцент
16 червня 2026 року

Дмитро ВИГОВСЬКИЙ

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри кримінального права та
процесу 17 червня 2026 року, протокол № 16.

Завідувач кафедри кримінального
права та процесу, кандидат
юридичних наук, професор
17 червня 2026 року

Сергій КРУШИНСЬКИЙ

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми
18 червня 2026 року

Сергій КРУШИНСЬКИЙ

Декан юридичного факультету,
кандидат юридичних наук, доцент
18 червня 2026 року

Віктор ЗАХАРЧУК

Рішення методичної ради університету
18 червня 2026 року, протокол № 8.

Голова методичної ради університету,
кандидатка наук з державного
управління, доцентка
18 червня 2026 року

Ірина КОВТУН

Обліковий обсяг програми – 0,6 ум. др. арк.

ЗМІСТ

		Стор.
1.	Опис навчальної дисципліни	4
2.	Програмні компетентності і заплановані результати навчання	4
3.	Програма навчальної дисципліни	5
4.	Структура вивчення навчальної дисципліни	7
	4.1. Тематичний план навчальної дисципліни	7
	4.2. Аудиторні заняття	8
	4.3. Самостійна робота студентів	8
5.	Методи навчання та контролю	8
6.	Схема нарахування балів	9
7.	Рекомендовані джерела	10
	7.1. Основні джерела	10
	7.2. Допоміжні джерела	10
8.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	12

1. Опис навчальної дисципліни

1. Шифр і назва галузі знань	– D Бізнес, адміністрування та право
2. Код і назва спеціальності	– D8 Право
3. Назва спеціалізації	– немає
4. Назва дисципліни	– Протидія корисливій злочинності
5. Тип дисципліни	– вибіркова
6. Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	– другий
7. Ступінь вищої освіти, що здобувається	– магістр
8. Загальний обсяг вивчення дисципліни: (кредитів ЄКТС / годин)	– 3/90
9. Форма семестрового контролю	– залік
10. Місце дисципліни в логічній схемі: дисципліна пов'язана з такими навчальними дисциплінами:	– Юридичний супровід економічної діяльності. Теорія і практика кримінально-правової кваліфікації. – Процесуальні рішення у кримінальному провадженні – Практика забезпечення конституційних прав людини
11. Мова вивчення дисципліни	– українська.

2. Програмні компетентності і заплановані результати навчання

Програмні компетентності, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни	Загальні компетентності: ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел ЗК8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань) Спеціальні, фахові компетентності спеціальності: СК2. Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України СК9. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності.
Програмні результати навчання	РН1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання РН3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження РН10. Аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з правовою системою України на основі усвідомлення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права РН12. Проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів права різних правових систем, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Поняття та загальна характеристика корисливості як основного мотиву корисливих кримінальних правопорушень.

Семантичні особливості поняття корисливості. Трактатування корисливості, як людської вади у поглядах античних мислителів. Релігійно-філософські погляди Старого Заповіту на корисливість. Середньовічні доктрини гріховності користолюбства і жадібності. Погляди на корисливість філософів часів Ренесансу та Нових часів. Погляди сучасної психології на користолюбство як рису характеру. Корисливий мотив в науці кримінального права, відмінність мотиву та мети, як кримінально-правових категорій. Корисливість, як одна з ключових категорій кримінологічного вчення про особистість злочинця.

Тема 2. Кримінально-правова характеристика корисливих кримінальних правопорушень.

Корисливий мотив в кримінальному праві України, загальна характеристика. Класифікація кримінальних правопорушень корисливого спрямування за кримінальним правом України. Кримінальні правопорушення проти власності та кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності як основні категорії корисливих кримінальних правопорушень. Корисливість у кримінальних правопорушеннях проти основ національної безпеки України. Корисливий мотив у кримінальних правопорушеннях проти життя і здоров'я особи. Значення корисливого мотиву у кримінальних правопорушеннях, передбачених іншими розділами Кримінального кодексу України. Значення корисливого мотиву та корисливої мети для кваліфікації діяння. Значення корисливого мотиву та корисливої мети при призначенні покарання.

Тема 3. Основні показники корисливої злочинності в Україні.

Поняття корисливої злочинності в кримінології. Методологія і методика кримінологічних досліджень корисливої злочинності, їх специфіка та проблематика. Корислива злочинність та її співвідношення з іншими видами злочинності. Кількісні показники корисливої злочинності: стан, коефіцієнт та динаміка. Якісні показники корисливої злочинності: структура, характер, ціна. Соціально-демографічні характерні ознаки корисливої злочинності.

Тема 4. Загальнокримінальна корислива злочинність як найпоширеніший вид злочинності.

Поняття загальнокримінальної корисливої злочинності, її структура. Крадіжки, як найпоширеніший вид кримінального правопорушення. шахрайство, як вид злочинної діяльності. Ненасильницький грабіж як пограничний вид ненасильницького кримінального правопорушення. Насильство, як спосіб вчинення корисливого кримінального правопорушення, його кримінологічна характеристика. Насильницький грабіж, розбійні напади, вимагання, бандитизм та вбивства з корисливих мотивів та на замовлення як види насильницьких корисливих злочинів з високим рівнем суспільної небезпечності. Інші загальнокримінальні корисливі кримінальні правопорушення. Зв'язок загальнокримінальної

корисливої злочинності із економічною злочинністю та корупційними корисливими кримінальними правопорушеннями.

Тема 5. Економічні категорії в сучасній кримінології.

Основні концепції економічної злочинності в зарубіжній кримінології. Зміст, характерні риси та представники таких концепцій як «злочинність білих комірців», «корпоративна злочинність», «економічна злочинність», «господарська злочинність». Основні концепції економічної злочинності у вітчизняній кримінології. Періодизація розвитку вчення про економічну злочинність у вітчизняній кримінології. Характерні риси радянського та сучасного періодів концептуалізації економічної злочинності. Поняття та ознаки економічної злочинності. Співвідношення понять «економічна злочинність», «кримінальні правопорушення у сфері економіки», «кримінальні правопорушення економічної спрямованості», «господарські кримінальні правопорушення». Зміст та обсяг поняття «економічна злочинність». Поняття кримінологічної характеристики економічної злочинності. Складові елементи кримінологічної характеристики економічної злочинності. Зміни у кримінологічних показниках економічної злочинності у світі. Методологія вимірювання економічної злочинності у зарубіжній та вітчизняній кримінології. Латентність економічної злочинності як одна із ознак, яка впливає на вибір методів її дослідження та вимірювання.

Тема 6. Детермінація корисливої злочинності.

Поняття детермінації злочинності в кримінології. Відмінність причин злочинності від умов. Супутні фактори в детермінації злочинності і їх значення, їх специфіка. Соціально-економічні детермінанти загальнокримінальної корисливої злочинності, організаційно-управлінські, правові та ідеологічні детермінанти загальнокримінальної корисливої злочинності. Причини та умови економічної корисливої злочинності: економічні умови, соціально-психологічні фактори, організаційно-управлінські умови, нормативно-правові умови, недоліки правоохоронної діяльності. Корисливі корупційні правопорушення, специфіка їх детермінації.

Тема 7. Особистість корисливого злочинця: причини та умови її формування.

Сучасні концепції формування особистості злочинця. Специфічні ознаки особистості корисливого злочинця: демографічні, соціально-рольові, психологічні та кримінально-правові. Відмінність ознак особи загальнокримінального корисливого злочинця від особистості економічного та злочинця-корупціонера. Роль недоліків раннього виховання неповнолітнього на схильність до проявів егоїзму та корисливості кримінально-караного характеру. Концепція комплексу сваволі та ілюзій О.М. Костенка у застосуванні до кримінологічного портрету особистості корисливого злочинця.

Тема 8. Кримінально-правові й кримінологічні аспекти протидії корисливій злочинності

Поняття «протидія корисливій злочинності» та його співвідношення з суміжними поняттями. Види протидії корисливій злочинності. Загальносоціальні заходи протидії корисливій злочинності: поняття, зміст, види, характеристика. Спеціально-кримінологічні

заходи протидії корисливій злочинності: поняття, зміст, види, характеристика. Суб'єкти, що здійснюють спеціально-кримінологічні заходи протидії корисливій злочинності в Україні та їх діяльність. Діяльність недержавних суб'єктів протидії корисливій злочинності в Україні. Організаційні та правові заходи протидії корисливій злочинності: поняття, зміст, види та характеристика. Головні напрями попередження корисливій злочинності в економічній, кримінологічній, кримінально-правовій, кримінально-процесуальній і кримінально-виконавчій політиці держави. Основні напрямки сучасної кримінологічної політики держави щодо попередження корисливій злочинності.

Тема 9. Міжнародна співпраця у сфері протидії корисливій злочинності

Поняття міжнародного співробітництва у попередженні та боротьбі з корисливою злочинністю. Міжнародно-правовий механізм співробітництва держав у попередженні та боротьбі з корисливою злочинністю. Роль міжнародних організацій в боротьбі із економічною злочинністю та проявами корупції. Основні форми співробітництва держав у попередженні та боротьбі з корисливою злочинністю. Діяльність Інтерпол і Європол в боротьбі із корисливою злочинністю. Міжнародно-правове регулювання попередження та боротьби з корисливою злочинністю. Імплементация норм міжнародного права щодо попередження та боротьби з корисливою злочинністю в національне законодавство України.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак.)	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак.)	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Поняття та загальна характеристика корисливості як основного мотиву корисливих кримінальних правопорушень.	10	2	2	-	-	6	10	2		-	-	8
2.	Кримінально-правова характеристика корисливих кримінальних правопорушень.	10	2	2	-	-	6	10	2	2	-	-	6
3.	Основні показники корисливої злочинності в Україні.	10	2	2	-	-	6	10	-	-	-	-	10

4.	Загальнокримінальна корислива злочинність як найпоширеніший вид злочинності.	10	2	2	-	-	6	10	2	2	-	-	6
5.	Економічні категорії в сучасній кримінології.	10	2	2	-	-	6	10	-	-	-	-	10
6.	Детермінація корисливої злочинності.	10	2	2			6	10	-	-	-	-	10
7.	Особистість корисливого злочинця: причини та умови її формування.	10	2	2			6	10	2	-	-	-	8
8.	Кримінально-правові й кримінологічні аспекти протидії корисливій злочинності	10	2	2			6	10	2	2	-	-	6
9.	Міжнародна співпраця у сфері протидії корисливій злочинності	10	2	2			6	10	-	-	-	-	10
Всього годин :		90	18	18	-	-	54	90	10	6	-	-	74

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські (практичні) заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в силабусі навчальної дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських (практичних) занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань визначаються в силабусі навчальної дисципліни.

4.3. Самостійна робота студентів

4.3.1. Самостійна робота студентів включає опрацювання завдань до кожної теми та виконання індивідуальних завдань.

4.3.2. Завдання для самостійної роботи студентів, а також порядок здобуття балів за самостійну роботу визначаються в силабусі навчальної дисципліни.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдова презентація;
- 3) дискусія.

На семінарських (практичних) заняттях застосовуються:

- 1) дискусійне обговорення проблемних питань;
- 2) вирішення ситуаційних завдань;
- 3) складання та розгляд окремих процесуальних документів.

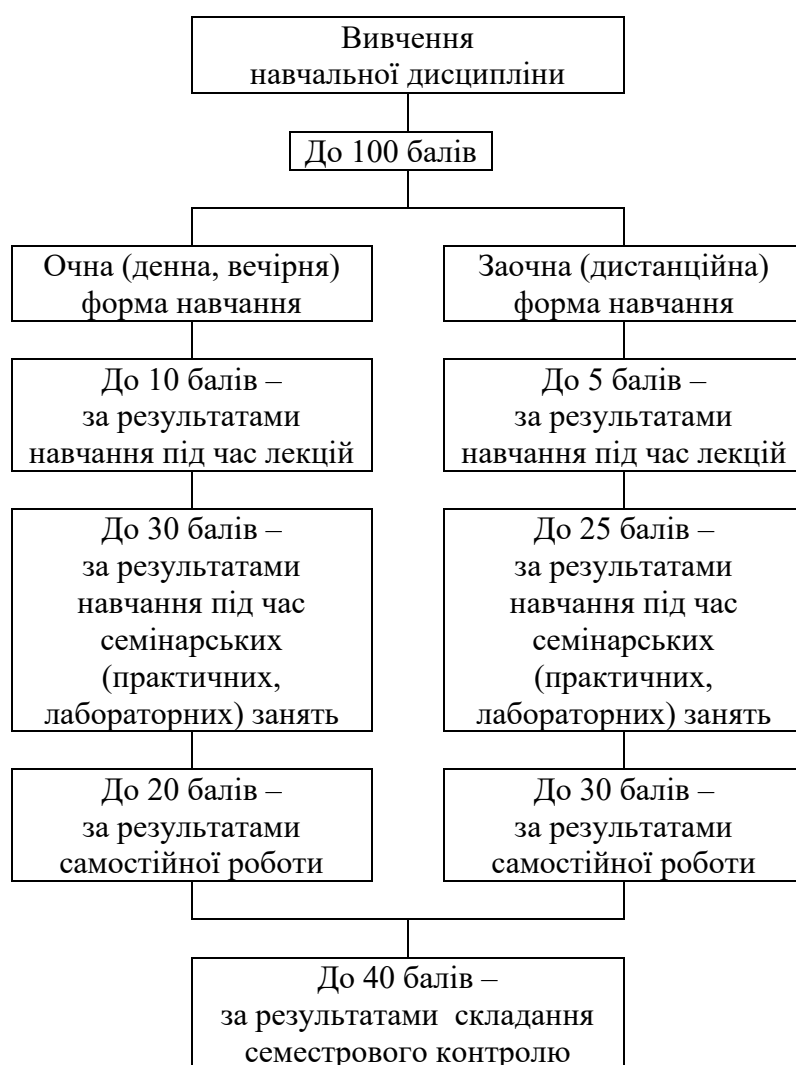
Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у таких формах:

- 1) усне або письмове опитування на семінарських заняттях;
- 2) перевірка виконання поточних контрольних робіт у формі тестування;
- 3) складання та обговорення окремих процесуальних документів за ситуаційними завданнями;
- 4) захист підготовленого публічного виступу.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі заліку. Залікова оцінка виставляється на підставі результатів поточного оцінювання або складання заліку, який проводиться у формі тестування. У випадку необхідності проведення заліку онлайн, він проводиться у формі тестування із застосуванням комп'ютерних технологій в режимі реального часу.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

6.2. Обсяг балів, здобутих студентами під час лекцій, семінарських занять, самостійної роботи студентів визначаються у силабусі з дисципліни.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Конституція України від 28.06.1996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 20.07.2024).
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_004. (дата звернення: 20.07.2024).
3. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 р. № 580-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 40-41. Ст. 379. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення: 20.07.2024).
4. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 лют. 1992 р. № 2135-XII. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 22. Ст. 303. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text> (дата звернення: 20.07.2024).
5. Про національну безпеку України: Закон України від 21 червня 2018 року № 2469-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2018. № 31. ст.241. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (дата звернення: 20.07.2024).
6. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: Закон України від 30 черв. 1993 р. № 3342-XII. Офіційний вісник України. 1993. № 35. Ст. 358. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3341-12#Text> (дата звернення: 20.07.2024).
7. Про Бюро економічної безпеки: Закон України від 09.10.2021 р. № 1774-IX. Відомості Верховної Ради України. 2021. № 23. Ст.197.: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1150-20#Text> дата звернення: 20.07.2024).
8. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення. Закон України від 6 грудня 2019 року № 361-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text> дата звернення: 20.07.2024).
9. Стратегія розвитку системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення на період до 2020 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1407-р. Офіційний вісник України. 2016. № 3. С. 301.

7.2. Допоміжні джерела

1. Антипов В.І. Тіньова економіка та економічна злочинність: світові тенденції, українські реалії та правові засоби контролю: (теоретико-методологічні узагальнення) Вінниця: ДП ДКФ, 2006. 1039 с.
2. Бойко А.М. Детермінація економічної злочинності в Україні в умовах переходу до ринкової економіки (теоретико-кримінологічне дослідження) : монографія. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2008. 428 с.
3. Бугера С.І. До питання формування системи заходів запобігання та протидії злочинності у сфері економіки. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. Серія юридична. 2024. №1. С. 22-27.
4. Виговський Д.Л. До питання використання термінів «особа злочинця» та «особистість злочинця» в кримінології. *Університетські наукові записки. Часопис Хмельницького університету управління та права*. 2021. №2 (80). С. 138-147.
5. Головкін Б.М. Корислива насильницька злочинність в Україні: феномен, детермінація, запобігання : монографія. Харків : Право, 2011. 440 с.

6. Дорохіна Ю.А. Злочини проти власності. Теоретико-правове дослідження : монографія Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. 744 с.
7. Дрьомін В.М. Формування тіньової економіки у сфері господарської діяльності як соціального інституту. *Актуальні проблеми держави і права*. 2010. Вип.56. С. 23-32.
8. Дудоров О.О. Злочини у сфері господарської діяльності: особливості кримінальної відповідальності. *Вісник Асоціації кримінального права України*, 2014, № 1 (2). С. 169–175.
9. Європейський досвід організації системи протидії економічній злочинності. Аналітична записка. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/nacionalnabezpeka/evropeyskiy-dosvid-organizacii-sistemi-protidii-ekonomichniy>
10. Запобігання корупції : підручник / Б. М. Головкін, О. Ю. Шостко, О. В. Новіков та ін. ; за заг. ред. Б.М. Головкіна. Харків : Право, 2019. 296 с.
11. Зелінський А.Ф., Коржанський М.Й. Корислива злочинна діяльність: монографія. Київ: Генеза, 1998. 144 с.
12. Злочинність у сфері економіки: проблеми прогнозування, планування та координації заходів протидії / За ред. проф. Кальмана О. Г. Х.: Вид-во «Новасофт», 2005. 180 с.
13. Кальман О.Г. Стан і головні напрямки попередження економічної злочинності в Україні: теоретичні та прикладні проблеми: монографія Харків: Гімназія, 2003. 252 с.
14. Кравчук С.Й. Економічна злочинність в Україні (курс лекцій). Навчальний посібник. Київ: Кондор, 2009. 282 с.
15. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник / За редакцією В.Я. Тація, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. Видання 5-те, перероблене і доповнене. Харків: «Право», 2015. 528 с.
16. Кримінологія : навчальний посібник для підготовки до іспитів. Київ: «Центр учбової літератури», 2015. 240 с.
17. Мельничук Т.В. Економіко-кримінологічний аналіз ціни злочинності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2013. Випуск 21. Частина 1. Том 3. С. 64-69.
18. Мельничук Т.В. Кримінологічна оцінка функціональності економічної злочинності. *Актуальні проблеми держави і права*. 2012. № 67. С. 514-521.
19. Міловідов Р.М. Ефективність кримінальної відповідальності за легалізацію (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом: монографія. Ужгород : ТОВ «ІВА», 2013. 259 с.
20. Мітрічев І. Фрод-моніторинг для протидії шахрайству в банківських установах [Електронний ресурс]. *Україна Фінансова*. Режим доступу: http://ufin.com.ua/analit_mat/sdu/131.htm.
21. Навроцький В.О. Основи кримінально-правової кваліфікації: навчальний посібник. Київ: Юрінком Інтер, 2006. 704 с.
22. Невмержицький Є. В. Корупція в Україні: причини, наслідки, механізми протидії : монографія. Київ: КНТ, 2008. 368 с.
23. Осадчий В.І. Корупційні злочини: монографія. Київ: Вид-во Європейського ун-ту, 2016. 81 с.
24. Павлишин К.О. Крадіжки, вчинені неповнолітніми: кримінологічний аналіз : монографія. Харків : Право, 2019. 272 с.
25. Піщенко, Г. Характеристика загальнокримінальної корисливої злочинності та її детермінація. *Право України*. 2007. № 5. С.74-78.
26. Попенко Я. В. Бюро економічної безпеки: завдання та проблеми утворення. *Українська поліцейстика: теорія, законодавство, практика*. 2021. №2 (2). С. 87-93.
27. Попович В.М. Економіко-кримінологічна теорія детінізації економіки : монографія. Ірпінь : Академія державної податкової служби України, 2001. 524 с.

28. Попович В.М. Тіньова економіка як предмет економічної кримінології Київ: Правові джерела, 1998. 448 с.
29. Рішко О.В. Особливості протидії злочинам, пов'язаним з торгівлею людьми, в умовах воєнного стану. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. Серія юридична. 2024. №1. С. 60-66.
30. Рогожнікова Н.В. Концептуальні підходи до моніторингу як форми спостереження за процесом споживчого кредитування в комерційному банку. *Вісник Університету банківської справи Національного Банку України*. 2010. № 3 (9). С. 191-193.
31. Стрельцов Є.Л. Економічні злочини: внутрідержавні та міжнародні аспекти. Передмова Джеса Меххема (Іллінойській ун-т, США). Одеса, Астропринт, 2000. 476 с.
32. Федорчук І.М. Обставини, які обтяжують покарання за кримінальним правом України: монографія. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 240 с.
33. Юртаєва К.В. Сучасні тенденції економічної злочинності в Україні. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2018. № 2(19), С. 109-119.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Офіційний портал Верховної Ради України: <http://www.rada.gov.ua>
2. Президент України: <http://www.president.gov.ua>
3. Кабінет Міністрів України: <http://www.kmu.gov.ua/control>
4. Міністерство внутрішніх справ України: <https://www.npu.gov.ua/uk>
5. Офіс Генерального прокуратора: www.gp.gov.ua
6. Національна поліція України: <http://npu.gov.ua>
7. Патрульна поліція України: <http://patrol.police.gov.ua>
8. Міністерство юстиції України: <https://minjust.gov.ua/ua>
9. Бюро економічної безпеки України: esbu.gov.ua
10. Служба безпеки України: <https://ssu.gov.ua>
11. Рада національної безпеки і оборони України: www.rnbo.gov.ua
12. Комітет Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя: <http://kompravpol.rada.gov.ua>
13. Комітет Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності: <http://komzakonpr.rada.gov.ua>
14. Комітет Верховної Ради України з питань прав людини, національних меншин і міжнародних відносин: <http://kompravlud.rada.gov.ua>
15. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини: <http://www.ombudsman.gov.ua>
16. Конституційний Суд України: <http://www.ccu.gov.ua>
17. Верховний Суд: <https://supreme.court.gov.ua/supreme>
18. Європейський суд з прав людини: <http://www.echr.coe.int>
19. Українська Гельсінська спілка з прав людини: <http://helsinki.org.ua>
20. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua>
21. Львівська національна наукова бібліотека НАН України імені Василя Стефаника: www.lsl.lviv.ua
22. Наукова бібліотека імені М. Максимовича: www.library.univ.kiev.ua/ukr/title4.php3
23. Бібліотека Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого: <http://library.nlu.edu.ua>